

Arbeidsmarkt- en onderwijsmonitor

2011-2012

*Kansen zien
en grijpen*

SVGB

Perspectief voor
Specialistisch Vakmanschap

*Consument zijn terughoudend
in de aanschaf van luxeartikelen.
Kansen liggen vooral
in reparatie en restauratie*

Kansen zien en grijpen

In deze tijd van economische onzekerheid liggen er zeker kansen voor de branches van SVGB kenniscentrum. De vraag naar gezondheidstechnische producten neemt nog steeds toe en ook voor de creatieve en ambachtelijke branches is er ruimte in de markt, al is dat niet altijd op de meest voor de hand liggende plaatsen.

De economische crisis is nog niet voorbij. De laatste maanden is het economisch tij nog iets verslechterd in Nederland, zo blijkt uit de cijfers van het CBS (september 2011). De economische groei neemt af. De werkloosheid neemt iets toe. Door onrust op de financiële markten en bezuinigingsmaatregelen van de overheid daalt het consumentenvertrouwen.

Ook in SVGB-branches is de economische crisis zichtbaar. Dat geldt vooral voor de creatieve en ambachtelijke branches, waar luxeproducten worden vervaardigd. Consumenten zijn terughoudend in het aanschaffen van luxeartikelen. De markt voor deze producten is niet groot en de consument is kritisch. De markt voor reparatie en onderhoud is in deze branches stabiel. Actueel is de groeiende vraag naar reparatie van uurwerken, schoenen en lederwaren en naar restauratie van glas-in-lood.

De situatie in de gezondheidstechnische branches is anders. De vraag naar hulpmiddelen blijft stijgen. De vergrijzing is hiervan een belangrijke, maar niet de enige oorzaak. Zo is er een groeiend aantal mensen met gehoorproblemen: ouderen, maar ook jongeren. De stijgende vraag naar orthopedisch schoeisel wordt mede veroorzaakt door welvaartsziekten als diabetes en overgewicht.

Er wordt een steeds groter beroep gedaan op de gezondheidszorg en dat is terug te zien aan een groeiend aantal (kleine) medische ingrepen in ziekenhuizen en klinieken. Hiervoor worden specifieke medische instrumenten ontwikkeld, die op hun beurt weer moeten worden gesteriliseerd. We zien daarom ook een groter beroep op de medewerker steriele medische hulpmiddelen.

Kansen verschillen per branche en per sector. In de creatieve en ambachtelijke branches ligt de ruimte in de markt voornamelijk bij reparatie en restauratie. In de gezondheidstechnische branches liggen de kansen in de groeiende vraag naar hulpmiddelen door vergrijzing en welvaartsziekten.

*Groeiende vraag naar
medische hulpmiddelen door
vergrijzing en welvaartsziekten*

Branches in beeld: Creatieve en ambachtelijke techniek

Branche	Ondernemingen	Werkzame personen	Leerlingen	Leerbedrijven
Goudsmeden	1340	2950	485	292
Zilversmeden	30	50	16	29
Juweliers	1495	6200	68	182
Uurwerktechniek	385	575	97	76
Creatief Vakman			56	
Glazeniers	340	560	32	33
Glasblazers	20	40	*	*
Keramiek	565	710	*	*
Hoedenmakers	150	225	*	*
Ambachtelijk schoenmaken & tassen maken	175	250	*	*
Pianotechniek	325	600	29	49
Totaal	4825	12160	783	661

Bron: SVGB, 2011

* Voor deze beroepen zijn de opleidingen net opgestart en zijn er nog geen gegevens beschikbaar.

Branches in beeld: Gezondheidstechniek

Branche	Ondernemingen	Werkzame personen	Leerlingen	Leerbedrijven
Audiciens	160 (700 vestigingen)	2000	275	396
Optiek	1300 (2130 vestigingen)	8200	904	1436
Medewerker Steriele Medische Hulpmiddelen	100	2200	149	64
Orthopedische techniek	95	1005	33	59
Orthopedische schoentechniek	215	1800	95	135
Schoenherstellers	720	1545	43	147
Technisch Oogheelkundig Assistent	120	350	89	98
Tandtechniek	1000 (1075 vestigingen)	4890	378	495
Totaal	3710	19790	1966	2830

Bron: SVGB, 2011

Specialistisch vakmanschap onmisbaar

Er is vraag naar specialistisch vakmanschap. Het is onmisbaar voor de Nederlandse economie. Door de ontwikkelingen in het beroepsonderwijs staan vooral kleine vakopleidingen onder druk. Gelukkig heeft de overheid daar nu aandacht voor.

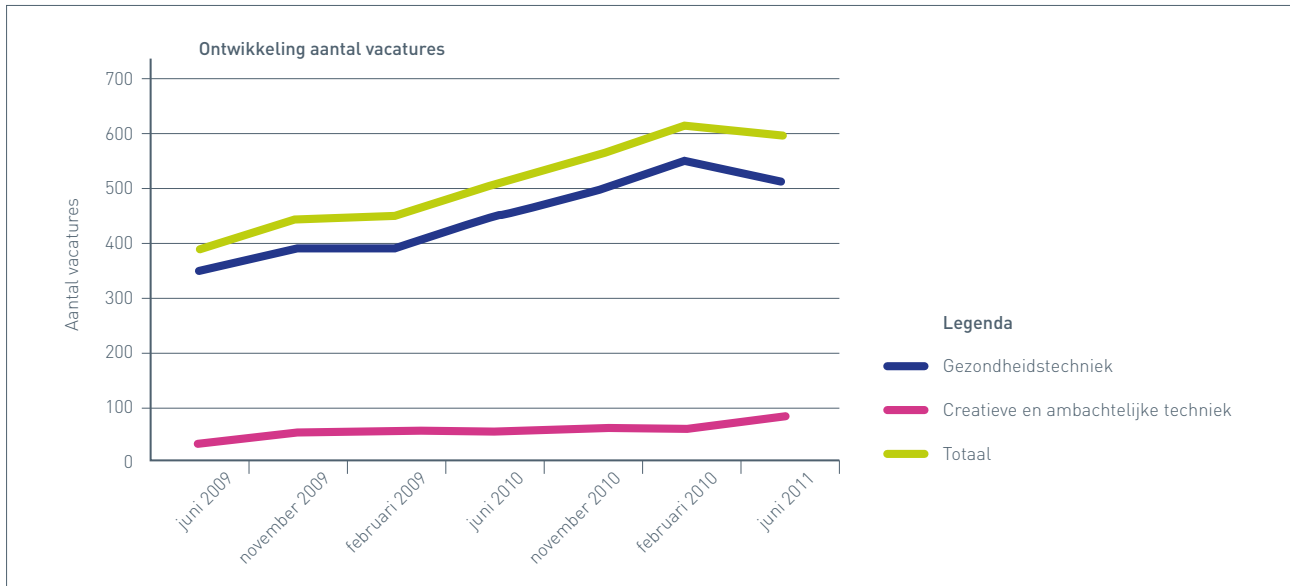
In het middelbaar beroepsonderwijs zien we een toenemende nadruk op algemene vorming. Leerlingen van 30 jaar of ouder worden straks niet of minder bekostigd. Ook speelt de mogelijke beperking van de duur van mbo-opleidingen op niveau 4. Dit alles legt een zware druk op specialistische opleidingen. Daarnaast zien we dat kleinschalige specialistische opleidingen het steeds moeilijker krijgen, omdat ze duurder zijn dan de grotere en meer algemene opleidingen. Het ministerie van OCW erkent dit probleem. Minister Van Bijsterveldt opende op 19 september 2011 het Meldpunt voor Bedreigde Opleidingen en Beroepen. SVGB kenniscentrum is één van de initiatiefnemers van dit meldpunt.

Of het nu gaat om een bedrijf in de gezondheidstechniek of in de creatieve en ambachtelijke techniek, voor elk bedrijf is specialistisch vakmanschap essentieel. In grote bedrijven wordt het werk vaak geconcentreerd in specialistische afdelingen. Dat vraagt om gespecialiseerde vakmensen die de werkzaamheden

kunnen uitvoeren. De kleine bedrijven in de creatief-ambachtelijke branches vragen weer een ander vakmanschap. Het gaat hier vaak om zelfstandige ondernemers die zelf een afzetmarkt moeten creëren voor hun unieke producten.

De arbeidsmarkt vraagt om een continue instroom van goedopgeleide vakmensen in de SVGB-branches. In de gezondheidstechniek zijn er overwegend voldoende vacatures. De situatie in de creatieve en ambachtelijk-technische branches is anders. Er zijn weinig bedrijven met personeel en vacatures worden vaak via het informele netwerk ingevuld. In deze branches zijn veel zzp'ers werkzaam. Niet het aantal vacatures, maar de potentiële afzetmarkt zou een betere indicator zijn voor de kans op werk. Die afzetmarkt is echter moeilijk te kwantificeren.

Bron: SVGB, 2011

De overheid erkent het belang van specialistisch vakmanschap

Nieuwe vormen van samenwerking

*Steeds meer
kruisbestuivingen
tussen branches
onderling*

In de branches in de gezondheidstechniek en de creatieve en ambachtelijke techniek wordt volop samengewerkt, zowel binnen de eigen branche als daarbuiten. Steeds vaker wordt daarbij gebruik gemaakt van sociale media.

Er zijn steeds meer kruisbestuivingen tussen branches onderling. In de creatieve en ambachtelijke branches kijken vakmensen over de grenzen van hun eigen vak heen en gebruiken materialen en technieken uit andere branches. Er zijn bijvoorbeeld zilversmeden die hout, kunststof en andere materialen combineren met zilver. Kledingmerken gaan op zoek naar speciale kledinglijnen met bijbehorende schoenen, tassen en hoeden. In de gezondheidstechnische branches zien we bijvoorbeeld dat tandtechnici vaker samenwerken met tandartsen, tandprotheticici en mondhygiënisten.

Ook binnen branches wordt meer samengewerkt. In de glazeniersbranche wordt onder andere samengewerkt met bedrijven die specifieke technieken aanbieden, bijvoorbeeld het brandschilderen van grotere glaspanelen.

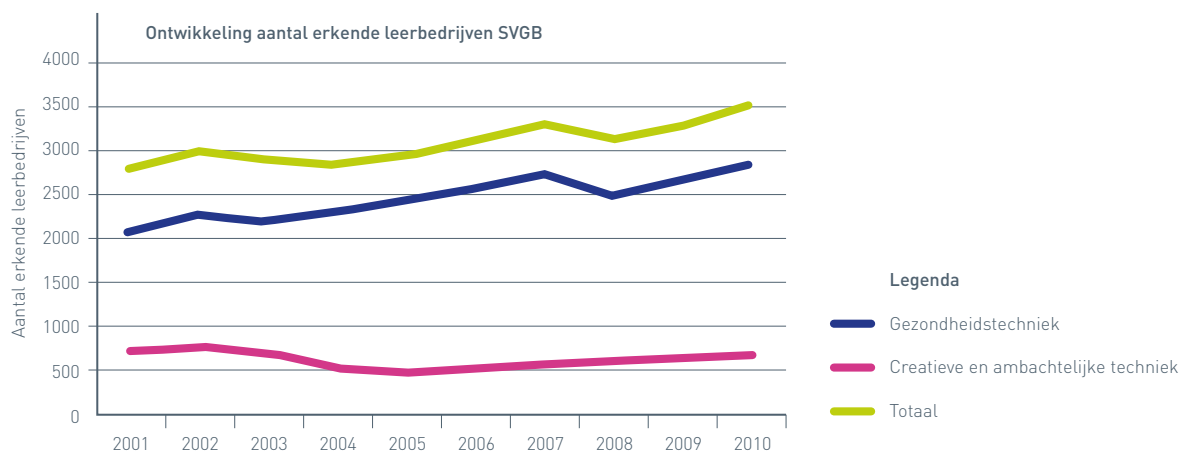
Voor de samenwerking wordt steeds vaker gebruik gemaakt van sociale media, zoals forums en 'communities' op internet. Het toenemend gebruik van Facebook, LinkedIn en Twitter zal naar verwachting een positief effect hebben op de samenwerking.

Voldoende leerplaatsen

Steeds meer bedrijven zien het belang van opleiden van nieuwe vakmensen voor de toekomst en stellen tijd en energie voor begeleiding beschikbaar.

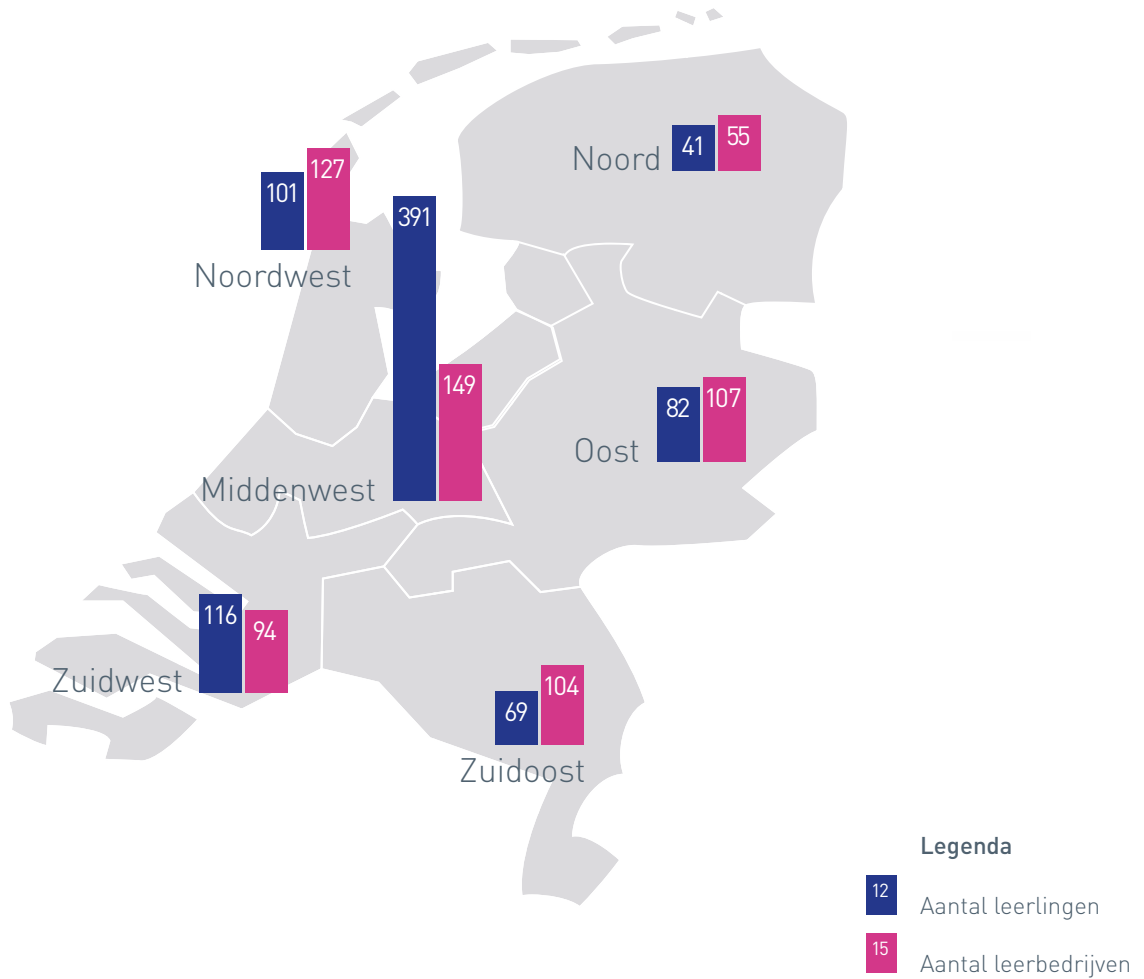
In de gezondheidstechnische branches zijn er voldoende leerplaatsen: in vrijwel alle regio's is het aantal leerbedrijven hoger dan het aantal leerlingen.

In de meeste creatieve en ambachtelijke branches is het aantal leerbedrijven kleiner dan het aantal leerlingen. Dat is geen probleem, omdat de meeste leerlingen in deze branches een bol-opleiding volgen. Tijdens hun opleiding lopen zij een aantal malen stage gedurende kortere perioden. Over het algemeen is er dus voldoende plaats voor alle leerlingen. Daar waar eventueel regionale tekorten zijn, wordt dit opgevangen door aangrenzende regio's.

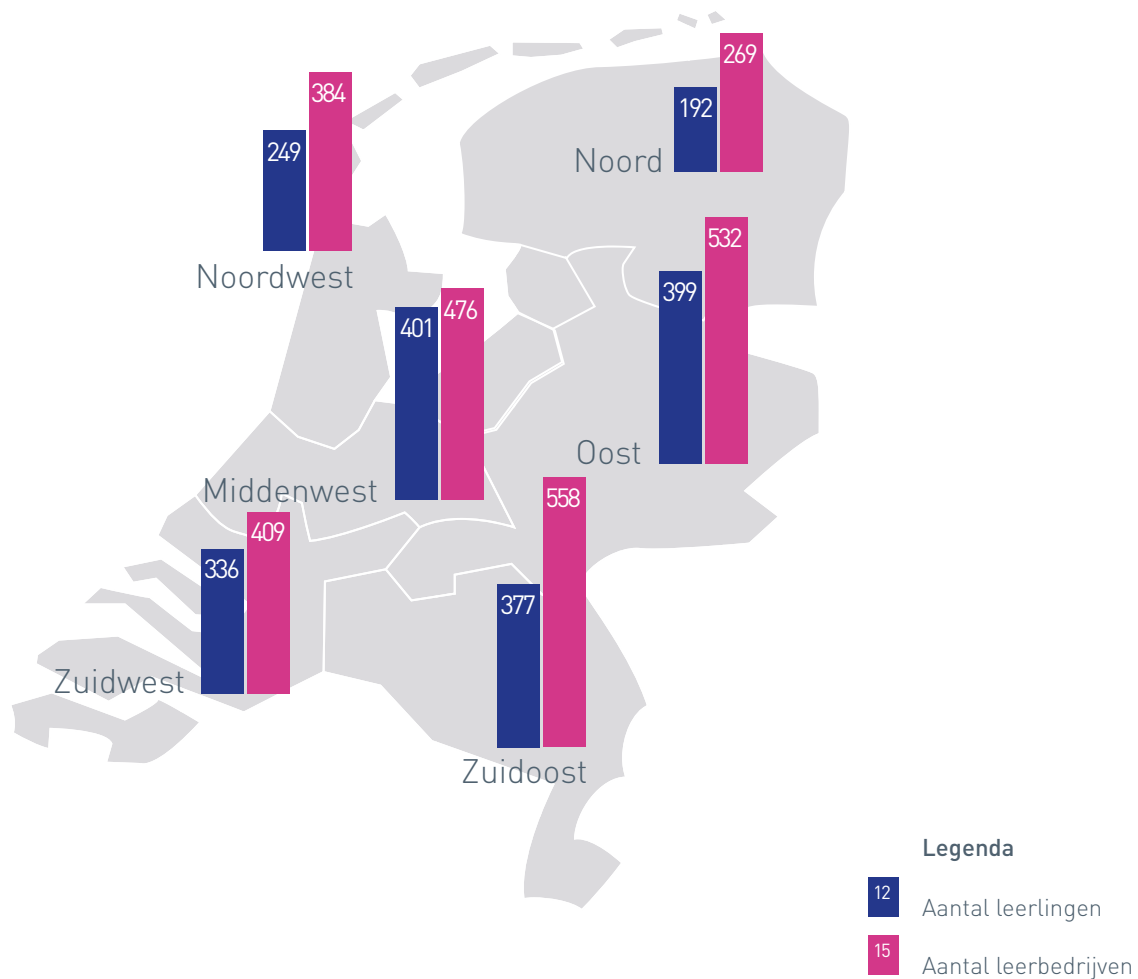
Bron: SVGB, 2011

Regionale spreiding van leerlingen en leerbedrijven in de Creatieve en Ambachtelijke techniek

Bron: SVGB, 2011

Regionale spreiding van leerlingen en leerbedrijven in de Gezondheidstechniek

Bron: SVGB, 2011

*Steeds meer bedrijven zien
het belang van opleiden*

Actuele ontwikkeling leerlingaantallen

In de gezondheidstechnische opleidingen stijgt het leerlingaantal. In de creatieve branches is het beeld wisselend. Er is een nieuwe instroom in de opleiding Creatief Vakman.

Het leerlingaantal in de SVGB-branches neemt langzaam toe. Dit is vooral het gevolg van een toename van het aantal leerlingen in de gezondheidstechniek.

De grootste stijging zien we bij de opleidingen Audicien, Tandtechniek en Medewerker Steriele Medische Hulpmiddelen (MSMH). In de creatieve en ambachtelijke opleidingen is het aantal leerlingen licht gegroeid. Met name in de opleiding goudsmeden daalt het aantal, maar dankzij nieuwe instroom van leerlingen in de opleiding Creatief Vakman ligt het totaal iets hoger dan vorig jaar.

Bron: SVGB, 2011

Diploma-aantallen

In 2010 is het totaal aantal gediplomeerden in de SVGB-branches gestegen met ongeveer 11% ten opzichte van 2009. Er zijn nu in totaal 613 gediplomeerden tegenover 550 in 2009.

Branche	Diploma aantallen 2010
Juweliers	18
Goudsmeden	140
Zilversmeden	5
Uurwerktechniek	5
Pianotechniek	10
Audicien	68
Medewerker Steriele Medische Hulpmiddelen	12
Optiek	195
Orthopedische Schoentechniek	49
Orthopedische Techniek	18
Schoenhersteller	14
Tandtechniek	62
Technisch Oogheelkundig Assistent	17
Totaal	613

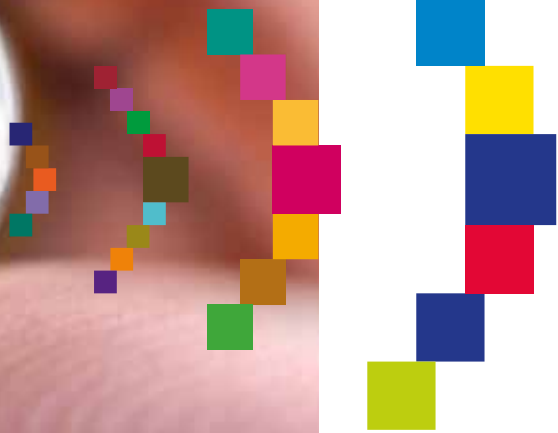
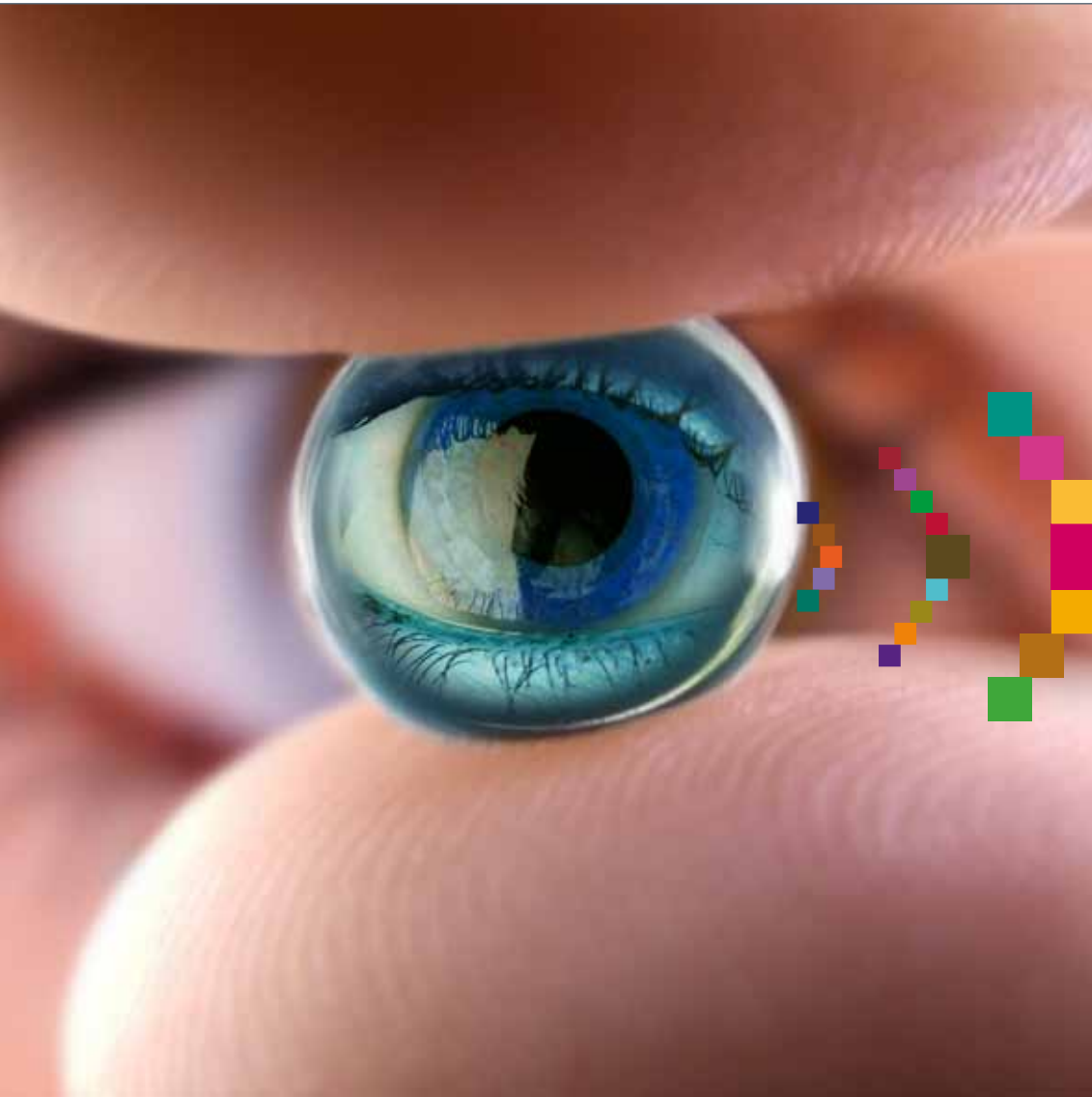
Bron: DUO, 2011

Toekomst voor specialistisch vakmanschap

Op dit moment kunnen we spreken van een gezonde toekomst voor de branches en opleidingen waarvoor SVGB kenniscentrum werkzaam is. De overheid erkent het belang van specialistisch vakmanschap voor de Nederlandse economie. In het onderwijsbeleid is er aandacht voor het behoud van kleinschalig vakonderwijs.

SVGB kenniscentrum zet zich in voor goede en doelmatige opleidingen voor specialistisch vakmanschap in vaak kleine branches. Branches met een goed arbeidsmarktperspectief en met (overwegend) voldoende leerbedrijven. De gezondheidstechnische opleidingen moeten voldoende leerlingen blijven trekken om te kunnen voldoen aan de groeiende vraag naar hulpmiddelen en de vervangingsvraag van personeel. De creatieve en ambachtelijke opleidingen moeten een goede balans houden tussen ruimte op de markt voor nieuwe ondernemers en het aantal leerlingen in opleiding. Deze balans is op dit moment goed.

Contact

Website

svgb.nl

E-mail

info@svgb.nl

Adres

St. Laurensdreef 22 – 3565 AK Utrecht

Postadres

Postbus 9907 – 3506 GX Utrecht

Telefoon

030 60 36 756

Fax

030 60 51 120

Als u meer wilt weten, kunt u contact opnemen met SVGB kenniscentrum. De SVGB is op verschillende manieren bereikbaar:

Uitgebreidere arbeidsmarkt- en onderwijsinformatie van uw branche kunt u vinden op uw branchepagina van onze website.

The logo for SVGB consists of a horizontal row of small, multi-colored squares in shades of blue, red, yellow, green, orange, and purple, positioned above the text.

SVGB

Perspectief voor
Specialistisch Vakmanschap